

Rustfrit stål er korrosionsfast fra naturens hånd og behøver ingen yderligere overfladebeskyttelse for at beholde sin glans og anvendelighed i lang tid. Det kan være nødvendigt med rutinemæssig vedligeholdelse, der omfatter rengøring og vask, så den oprindelige ståloverflade bibeholder sine æstetiske og korrosionsfaste kvaliteter. På det område er rustfrit stål ikke anderledes end andre konstruktionsmaterialer som fx glas, plast eller malet stål, der heller ikke er vedligeholdelsesfrit i hele bygningens livstid.

Følgende råd er henvendt til husejere, ejendomsinspektører og administratorer, og de beskriver, hvordan man kan udføre rengøring på en kosteffektiv måde, så man samtidig beskytter det rustfri ståls fantastiske korrosionsfastehed.

Vedligeholdelse og rengøring af rustfrit stål

Rengøringshyppigheden for indendørs rustfri ståloverflader er egentlig ikke anderledes end for andre materialer. Overfladerne bør vaskes, før der samler sig en tydelig mængde snavs eller fingermærker. Det letter rengøringen, samtidigt at man minimerer risikoen for permanente mærker eller skader på overfladen.

Udendørs kan rustfrit stål tåle et mere aggressivt miljø, som fx:

- havluft
- industriluft
- stænk af vejsalt
- luftforurening og udstødningsgas

Samtlige miljøer kan forårsage brune pletter. En god regel er at rengøre de rustfri overflader, så ofte som man vasker bygningens vinduer. Alt afhængigt af forureningsgraden fra omgivelserne anbefales et interval på 6-12 måneder ved let forurening og 3-6 måneder ved sværere forurening som i de ovennævnte tilfælde. Et rengøringsmiddel, der indeholder fosforsyre, kan anvendes til at fjerne pletter af denne slags.

Rengøringsmiddel

En fugtig klud eller et vaskeskind er oftest tilstrækkeligt til at fjerne let snavs, fingermærker og lignende.

Til mere genstridige pletter kan en rengøringskvamp af typen "Scotch-Brite" ofte være velegnet. Rengøringskvampe af metaltråd (ikke rustfrit stål), stålluld eller metalbørster må ikke anvendes på rustfrit stål. Ud over at ridse den rustfri overflade, kan de efterlade partikler af kulstål, der forårsager rustpletter, når overfladen bliver våd.

En blød nylonbørste kan være velegnet til rengøring af mønstret rustfrit stål. Stålbørster af andre materialer end rustfrit stål må ikke anvendes.

Til slebet rustfrit stål med synlige slibestriber skal rengøringsarbejdet udføres i sliberetningen - ikke på tværs af denne. Når der har været anvendt vand til rengøring eller skylning, er det en god idé at tørre overfladen af med en tør klud for at undgå vandmærker, specielt i områder med hårdt vand. Ved at anvende destilleret vand kan man undgå sådanne vandmærker.

For at undgå overførsel af forurening i form af jernpartikler, er det vigtigt, at rengøringsmaterialet ikke tidligere har været anvendt til almindeligt stål (kulstål). Rengøringsmaterialer, som anvendes til rustfrit stål, bør helst forbeholdes dette formål.

For at fjerne fingermærker og lignende pletter på overflader af rustfrit stål i arkitekturen bør du bruge sæbevand eller et mildt opvaskemiddel. Det giver sikre og gode resultater.

Rengøringsmiddel på forstøverflasker, som fås i handlen, letter rengøringen, samtidig med at man får en tynd hinde med poleret effekt. Sådanne spayprodukter fjerner fingermærker, samtidigt med at de mindsker forekomsten af nye mærker fremover. Efterpolér med en tør, blød klud.

Misfarvninger kan fjernes med en nylonsvamp af typen "Scotch-Brite", som anvendes i køkkenet. Alternativt kan man anvende rengøringsmidler, som indeholder fosforsyre, og som er beregnet til rustfrit stål.

Højglanspoleret rustfrit stål kan rengøres med vinduespudsemiddel. Pudsemidlet bør dog ikke indeholde klorider (køkkensalt).

Til mere genstridige pletter kan cremede pudsemidler, fx Vim Cream, være effektive. Disse midler kan også anvendes til at fjerne vandpletter og lette misfarvninger. Fjern derefter resterne ved at skylle med rent vand (helst destilleret vand af den slags, der anvendes til strygejern og bilbatterier), og fjern eventuelt tilbageblevne striber af pudsemiddel og vandmærker med en klud. Skurepulver bør ikke anvendes, da det ridser den rustfri ståloverflade.

Genstridige fedt- og oliepletter kan fjernes med denatureret alkohol eller acetone. Sådanne opløsningsmidler giver ingen risiko for korrosion på det rustfri stål. Man bør dog være forsigtig med mængden af opløsningsmiddel, så pletterne ikke spredes ud over et større område, hvilket besværliggør rengøringen. Det kan derfor være en god idé at vaske ad flere omgange med rent opløsningsmiddel på en ren, blød klud, til alle spor af fedtresten er væk.

Maling og graffiti kan fjernes med soda- eller maleropløsningsmiddel, som fås i handlen. Undgå at anvende en spatel eller en kniv, da de let ridser den rustfri ståloverflade.

Stærkt misvedligeholdte overflader kan rengøres med metalpudsemiddel, som anvendes til rengøring af forkromede overflader (fx på biler). Også den type polérmiddel, der anvendes til polering af billak, kan overvejes. Man bør dog være forsigtig, da et sådant polérmiddel kan ridse højglanspolerede overflader.

Alternativt kan man anvende særlige rengøringsmidler, der indeholder fosforsyre til rustfrit stål, skyl derefter med destilleret vand, og lad overfladen tørre. Det anbefales at behandle hele overfladen på komponenten, så man ikke risikerer farveforskelle på overfladen.

Rengøringsmidler, som ikke må anvendes på rustfrit stål, er:

- Kloridholdige rengøringsmidler
- Blegemiddel, der indeholder hypoklorit. Hvis det ved et uheld spildes på
- rustfrit stål, skal overfladen øjeblikkeligt skylles med rigeligt med vand
- Sølvpudsemiddel må ikke anvendes på rustfrit stål

Vedligeholdelsesrengøring

Til udvendige installationer som fx facadeelementer, kan regn normalt forventes at skylle snavs og andre belægninger væk, hvis overfladerne er tilstrækkelig frit eksponeret. Man bør være særlig opmærksom på

overdækkede overflader, når man udfører rutinerengøring, så områder med akkumuleret luftbåren støv skylles rent. Dette er særlig vigtigt i et maritimt og industrielt miljø, hvor ansamlinger af støv indeholder klorider eller svovloxider, der kan resultere i lokal korrosion, hvis det ikke fjernes effektivt.

På indendørs installationer kan fingeraftryk være mindre ønskværdige. Der findes en lang række forskellige overfladedesign i rustfrit stål, hvoraf mange er særligt velegnede i stærkt besøgte offentlige miljøer. Vælger man en overfladefinish, som er mindre sart over for fingermærker allerede på designstadiet, kan man reducere behovet for og omkostningerne til rengøring i hele bygningens livstid.

Børstede overflader, som ofte er et populært valg til indendørsapplikationer, kan vise fingermærker umiddelbart efter installationen. Men allerede efter et par rengøringer plejer sådanne mærker at være betydeligt mindre synlige.